

פרשת בהעלותך

בס"ד. משיחת וא"ו תשרי ה'תשד"מ

הנחה פרטית בלתי מוגה

כאשר מחנכים ילד, מחדיר בו המחנך - כשליח של הוריו - שני הפכים: לכל-לראש נותנים לו את היסודות, שאינם ניתנים לשינוי, אלא הם מהווים בכל זמן ובכל מקום יסודות לחיי האדם - צדק ויושר וכדומה, וכשמדובר ביהודים - אמונה באלוקים אחד, והנהגה על-פי תורתו ומצוותיו, שכן "התורה הזו לא תהיה מוחלפת", עד כדי מסירות-נפש.

כך מחדירים אנו בילדי ישראל מיד בתחילת חינוכם שהתורה "היא חיינו ואורך ימינו", ואנו חוזרים ומדגישים זאת שוב ושוב, הן בתחילת תקופת החינוך, הן באמצע תקופת החינוך והן בסופה; אנו משקיעים השתדלות רבה כדי שהילד יגדל להיות "איש ישר הולך", ויתנהג בצדק וביושר.

גם אם יהיה עליו לוותר על רצון, תאוה או תועלת אישיים, כך שהוא עלול לטעון שברגע זה הוא מעדיף למלא את הרצון או התאוה, או שבדיוק עכשיו ניתנת האפשרות לכך - אנו מלמדים אותו לדחות טענה זו; שכן בענייני יסוד אין מקום לשינויים.

עם זאת, יש בחינוך עיקרון נוסף, שהוא, לכאורה, מנוגד לחלוטין לאמור לעיל: אנו אומרים לילד, שמחובתו לגדול ולשגשג ללא-הרף.

אנו מביאים ראיה לכך - למי שזקוק לראיה - מכך שגופו של הילד גדל, ועל-אחת כמה וכמה שתוכנו הפנימי צריך לגדול, ובמילים אחרות: מידותיו, שכלו והבנתו של הילד צריכים לגדול ולשגשג. אנו חוזרים על כך שוב ושוב; איננו מסתפקים בהצלחה בודדת, שאחריה נוכל לומר שהילד כבר "מהלך" בכוחות עצמו, אלא אנו ממשיכים בכך מדי יום ביומו.

אנו רואים זאת גם בהנהגתם של אנשים פשוטים, בכל העניינים: כשהילד חוזר מבית-הספר, מה"חדר" או מהשיבה, מיד שואלים אותו האב והאם, אם הם מתנהגים כדרוש: "מה למדת היום?", או, בלשון הידוע: "מה חידוש נתחדש בבית-המדרש?" שאלה זו נשאלה גם בין תנאים ואמוראים, ועל-אחת כמה וכמה שהיא הכרחית כשמדובר בילד קטן.

אנו אומרים, אם-כן, לילד: מחובתך להשתנות! אל לך להסתפק בשינוי של פעם בשבוע, כשבמשך כל ימי השבוע אתה נשאר באותו מצב; אלא בכל יום ויומו צריכות להיות חדשות! אנו שואלים אותו, בוחנים אותו ומעניקים לו פרסים, או מראים לו פנים זועפות אם אינו ממלא אחר הציפיות.

וכשהחינוך הוא ראוי לשמו - אזי "גם כי יזקין לא יסור ממנה", כלומר שבמשך כל ימי חייו, גם לאחר שיזקין, "זקן שקנה חכמה", "גם כי יזקין לא יסור ממנה".

זוהי הסיבה לכך, שכאשר יצא עם ישראל לגלות - עליה נאמר "ובגויים ההם לא תרגיע ולא תמצא מנוח לכף רגלך", וכפי שאמר רבי יהושע בן חנניה, שהשהות בגלות מקשה על ההתרכזות כדרוש בענייני חכמה - מספרת המשנה - והרי כל סיפור בגמרא, ועל-אחת כמה וכמה במשנה, הכתובה בלשון קצרה, הוא רב-תוכן - שרבו יוחנו בן זכאי חילק את תלמידיו לשני סוגים, ובכך גילה, שגם כשאנו נמצאים בגלות - או דווקא משום שאנו נמצאים בגלות - יש להבטיח שיהיו שני סוגים אלו של תלמידים: תלמידים שהם בעיקר בבחינת "בור סוד שאינו מאבד טיפה", ותלמידים שהם בעיקר בבחינת "מעייני המתגבר".

פרשת בהעלותך

מובן מאליו, שגם אותו תלמיד שהיה בבחינת "בור סוד שאינו מאבד טיפה" - חידש גם הוא עניינים רבים, שהרי מדובר בתלמידו של רבן יוחנן בן זכאי! ההבדל הוא איזה משני הדברים הוא העיקר. תכונתו העיקרית של תלמיד זה - שהשפיעה על כל תכונותיו - היתה "בור סוד שאינו מאבד טיפה".

ובדומה לכך - בנוגע לרבי אלעזר בן ערך, שהיה "כמעין המתגבר": מכיוון שנקרא בשם "רבי", מובן שהיתה לו "סמיכה" - "סמיכה" המזכה בתואר "רבי", בתוספת האות י', ולא רק כזו המזכה בתואר "רב" בלבד.

כדי לזכות ל"סמיכה" יש צורך להפגין ידיעה. לא ניתן לקבל "סמיכה" גם בימינו, ועל-אחת כמה וכמה - "סמיכה" מפי רבן יוחנן בן זכאי, מבלי להיות "בור סוד", ולהפגין את כל הידיעות הדרושות. ועם זאת אנו אומרים שהוא היה "כמעין המתגבר", משום שזו היתה תכונתו העיקרית.

ובכל אופן, בנוגע לענייננו: אנו רואים שחינוכו של כל ילד - חינוך שההורים רוצים בו עבור ילדיהם, משום שהם חשים שזוהי הדרך הנכונה - כולל את שני ההפכים: מחדירים בו את ההכרה שישנם עניינים שבבחינת "לא תהיה מוחלפת". בכל זמן ומקום עליו לחזור על כך, ו"אינו מאבד טיפה" מיסודות אלו.

ועם זאת, ישנו עיקר נוסף בחינוך - יש להחדיר באותו ילד את הצורך להשתנות ללא-הרף, לגדול ולשגשג ללא-הרף.

